

*Nelikenttä
käsiyönopetuksen
käytännön
työvälineenä*

RIITTA HUOVILA
RIITTA RAUTIO

*Opetussuunnitelman
tavoitteet käytännön
toimiksi*

laajuuden ja hallitsemattomuuden tunne syntyy helposti kokeneellekin opettajalle monikerroksisten tavoitteiden edessä

tarvitaan jäsentävä työväline, joka toimii tavoitteiden, sisältöjen ja didaktisten ratkaisujen ohjaajana

Nelikenttämallissa käsityöopetuksellinen prosessi pilkotaan loogisesti hahmotettaviin ja didaktisesti jäsenneittäviin kokonaisuuksiin

Käsityönopetuksen nelikenttä

<p>Tiedot ja taidot</p> <p>Materiaalit Tekniikat Työvälineet</p>	<p>Suunnittelun taidot</p> <p>Esteettinen suunnittelu Tekninen suunnittelu</p>
<p>Työskentelyn taidot</p> <p>Työn tekeminen Vastuu Arviointi</p>	<p>Kasvamisen taidot</p> <p>Ilo Itsetunto Kulttuuri Kestävä kehitys Kriittisyys</p>

Nelikenttä

auttaa jaottelemaan
opetussuunnitelman hallittavissa
oleviksi annospaloiksi, joiden
tarkoituksena on jäsentää
opettajan ajattelua ja
työskentelyä

luokittelee käsityön tavoitteet
opettajan
ja oppilaan toimintaa
suuntaaviksi kokonaisuuksiksi

Nelikenttä

selkiinnyttää sekä opettajan että oppilaan ajatteluprosessia, jotta oppiaineen niin tiedolliset, taidolliset kuin kasvatuksellisetkin mahdollisuudet varmemmin toteutuvat

auttaa näkemään ja toteuttamaan sisältökokonaisuuksia, joissa toteutuu käsityönopetuksen tavoitteet täyttävä laaja-alainen tuotesuunnittelu- ja valmistusprosessi

Nelijakoisuuden taustalla on toisaalta
aineen käsityöllinen toiminta ja
käsityöllinen taitaminen, toisaalta
opetuksen tavoitteellinen kasvatustehtävä.

Tietojen ja taitojen tavoitteet

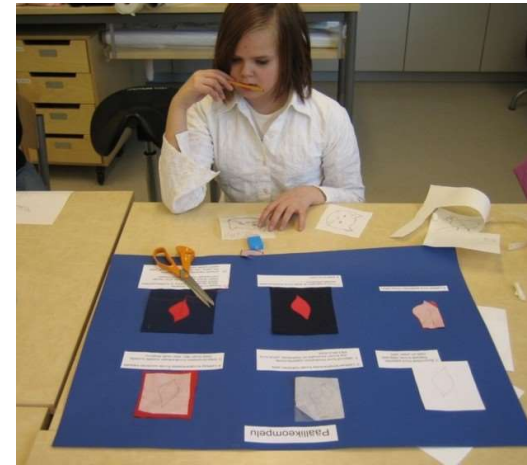
Käsityönopetuksen tehtävänä on opettaa oppilaalle käsityötaitoja teknisen työn ja tekstiilityön sisältöalueilta käyttäen molempien osa-alueiden materiaaleja ja tekniikoita.

Opiskelussa harjoitellaan välineiden, laitteiden ja koneiden käyttämistä sekä perehdytään niiden toimintaperiaatteisiin ja teknologian arkipäivän ilmiöihin. Työskennellessään oppilas kehittää teknisiä ja motorisia taitojaan.

Suunnittelutaitojen tavoitteet

Oppilas suunnittelee sekä työnsä ulkoasun että sen tekniset ratkaisut. Suunnittelussa kiinnitetään huomiota tuotteen toimivuuteen, esteettisyyteen ja tarkoituksenmukaisuuteen.

Oppilas harjaannuttaa avaruudellista hahmottamistaan, kehittää luovuuttaan ja ongelmanratkaisutaitojaan sekä soveltaa oppimiaan käsityötaitoja. Yhteys kuvataiteisiin sekä tiedonhankinta erilaisista lähteistä tukevat suunnittelutyötä. Suunnitelmaa esittäessään oppilas käyttää sekä sanallisia, kuvallisia että kolmiulotteisia toteutustapoja.

Työskentelytaitojen tavoitteet

Tavoitteena on kehittää oppilaan työskentelyn suunnitelmallisuutta, pitkäjänteisyyttä ja omatoimisuutta sekä ohjata häntä työn tekemiseen sekä yksin että erilaisissa ryhmissä. Tärkeää on oman ja toisen työn arvostaminen.

Suunnitellessaan ja työskennellessään oppilas havainnoi toimiaan, reagoi muutoksen tarpeeseen sekä arvioi toimintaansa ja työnsä lopputulosta.

Oppilas harjaantuu ottamaan vastuuta omasta työstään ja sen loppuunsaattamisesta, huolehtimaan työvälineistä ja työympäristöstä sekä noudattamaan työturvallisuudesta annettuja ohjeita.

Kasvatukselliset tavoitteet

Käsityönopetuksen tavoitteena on toiminta, jossa oppilas kokee iloa ja tyydytystä työstään ja hänen itsetuntonsa kasvaa.

Oppilas ymmärtää itsensä osaksi ympäröivää yhteiskuntaa, sen kulttuuria, historiaa ja tulevaisuutta.

Oppilasta ohjataan kestävän kehityksen periaatteen mukaisesti kantamaan vastuuta kuluttamisesta ja ympäristöstä.

Hän oppii arvostamaan työn ja materiaalin laatua, ja hänen vastuuntuntonsa työstä ja materiaalin käyttämisestä lisääntyy.

Oppilas suhtautuu arvioiden ja kriittisesti sekä omiin valintoihinsa että tarjolla oleviin virikkeisiin, tuotteisiin ja palveluihin.

”Olin niin kiinni valmistettavassa tuotteessa, että kasvamisen taidot pääsivät suunnitelmasta unohtumaan.”

”Pyrin puhumaan näitä tavoitteita ääneen myös lapsille, koska joskus tuntuu, että kasvatustavoitteet jäävät helposti opettajan omiksi tavoitteiksi.”

”Nelikenttä on mielestäni ikään kuin prisma, jossa eri puolet painottuu eri tavoin, mm. oppilaiden iän, työskentelyvaiheen ja opettajankin mukaan. Nelikentän pohtiminen auttaa mieltämään, millainen opettaja on. Onko ensisijassa taitojen välittäjä, kasvattaja, työskentelykulttuurin edistäjä jne.?”

Opettajan nelikenttä

	Tavoitteet	Tavoitteet	
Arviointi	<p>OPETTAJUUDEN TAIDOT AINEENHALLINNAN TIEDOT JA T Aidot</p>	<p>OPETUKSEN SUUNNITTELUN TAIDOT</p>	Arviointi
Arviointi	<p>OPETUKSEN TOTEUTTAMISEN TAIDOT</p>	<p>OPETTAJANA KASVAMINEN KASVATUKSELLISET TOIMINTATAIDOT</p>	Arviointi
	Tavoitteet	Tavoitteet	

Tiedot ja taidot

/ Opettajuuden taidot

- oppilaantuntemus, tiedot oppilaan taidoista
- oppilaan työskentelyprosessin ohjaaminen
- dynaaminen vuorovaikutus oppilaiden ja heiltä nousevien ajatusten kanssa
- palautteenantaminen
- erilaisten työskentelijöiden huomioonottaminen
- eri opetusmenetelmien taitava käyttäminen
- ryhmän opettaminen
- omien vahvuuksien hyödyntäminen

Tiedot ja taidot

/ Aineenhallinnan tiedot ja taidot

- opettajan oma tietotaito: työväline-, materiaali- ja tekniikkatuntemus
- tekniikan ja materiaalin mahdollisuuksien ymmärtäminen
- oman taidonhallinnan merkitys opettamiselle

Opetuksen suunnittelun taidot

- opetusjakson suunnittelutaito
- tunnin rakenteen suunnittelutaito
- opetusta ja oppilaan omaa suunnittelua tukevan oppimateriaalin käyttökelpoisuus
- oppilaiden työskentelyn eriyttämisen ennakointi
- tunnin ennakkovalmistelut
- ajankäytön suunnittelu, tunnin lopetus

Opetuksen toteuttamisen taidot

- ohjeenanto ja havainnollistaminen
- oppimateriaalin käyttö
- työskentelyn organisointi
- luokkatilan käyttö
- oppilaan oman pohdinnan ja ongelmanratkaisun mahdollistaminen miten-kysymysten sijaan miksi-kysymyksillä
- oppilaan oman ymmärryksen ja kiinnostuksen herättäminen
- ennakointitaito, nopea päätöksentekotaito
- opetuksen luovuus
- rentous

Kasvatukselliset toimintataidot

- opettajan vastuullisuus
- luokanhallinta: työrauha ylläpitäminen, oppilaiden ohjauksen tasapuolisuus
- oppilaiden erilaisuuden ymmärtäminen
- rohkeus toimia erilaisissa tilanteissa
- oman opettamisen kokemus ja varmuus
- dynaaminen vuorovaikutus oppilaiden ja heiltä nousevien ajatusten kanssa
- tilanneviisaus, oma suoritus toissijainen
- omien ratkaisujen johdonmukaisuus ja pedagogiset perustelut